

21-чи май - Кавказ урушда жоюлган адыглары эсгериюню кюнюдю

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗМАН

2012 жыл
19-чу май,
шабат кюн.
№ 92 (19013)

Багасы 3 сомду

ВРЕМЯ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.Б.Канокону Кавказ уруш бошалганлы 148-жыллыгы бла байламлы ОБРАЩЕНИЯСЫ

21-чи майда Къабарты-Малкъарны халкы, битеу дунияны адыглары да Кавказ уруш бошалганлы 148-жыллыгын белгиледи.

Жылга оздыла, тейле бир бирлерин алындыра бардыла, алай бу эрте болган иш унутулмайды, ол салган жара сынт болмайды. Урушну бек улуу хатасы адыглыга жеткенди. Ол заманда кеп салырга саналган халкыга тууган жерден кыска болуп калганын кой да бютюн кон ала барганы, кесини ниет, кыруалы онгун да ёсдорени бла ёхтемленебиз.

Озган заманланы эсгерге, биз Кавказ уруш Къабарты-Малкъарны бла Россейни ара-ларында кеп ёмюрледи бери келген байлыкларыны жангыз да мурга бети болганын унуттурга керек туюлбоуз. Быйыл биз Къабарты-Малкъар Россей кыралга кеси ырагынлыгы бла кышулганлы 455-жыллыгын белгилерик-биз. Ол сыйлы кюнню байрамлау жамауатыбызны бирик-дириуге, мамырлыкны бла келишилдики, республиканы халкыны бирлиги колден-дириуге келдендирилик, ол ёмюрледи да Россей бла ёк деп, бир кере этген антына кертич болганын онта да шарт кёргозторююне сёз да жоукъ.

Кавказ урушун хатасы жеткенли эсгерюню кюнню алында тууган Къабарты-Малкъарыбызны халкына битеу дунияда жашаган адыглыга, алгыш озе, мамырлыкка тынч-ырахат жашау этерлерин сыйгеними билдире.

ЖОКЪЛАУ Авариягъа туюшуп ачыгъанла больницадан чыгъарылгъангыла

13-чу майда Ставрополь крайда болган аварияда ачыгъан 11 сабий бла эки абадан адам бютюн Пятигорскени больницасындан чыгъарылгъандыла. Аладан бешимне багъуноу Нальчикде республика клиника больницада андан ары бардырыкъдыла, квалганларын а юйлерине жибергенди.

Саусузла больницадан чыгъарылында аланы кере премьер Иван Гертер КъМР-ни Правительствоосуни ченлери бла бирге сау-гала да элпит барганды. Татлы ашарыкъла эмда сотовый телефонна бла бирге ол эмда конвертледе 10-мингшер сом да бергенди. «Ахчаны телефонузугъа салыргъа сыйган ёмюрлерибиз бла селеше-селеше туругъа. Алай бек алгы а жуукъларыгъызга, шухеларыгъызга больницадан чыгъарылыгъыны куюнчыла хапарын билдирисиз.

Мында врачла бек кыйгъырулу болгъанларын айтадыла, алай дагылу

«Сабийлерибизге болушканыгъыз ючюн жокъ ырагынлыгыбызны билдире, больницагъызын тийресеиде аллея кыурагъа сюебиз», -дегенди Гертер.

Баш врач анга ыразы болганды эмда аллай саусузланы аланы больницаларына КъМР бла чекден башлап Невинномыскеге дери да кеп жерледи келтиргенлери айтханды. «Алайды да биз кыйын болушканы эм заманда да хазырбиз, алай аллай затла ахчыр бла да болмаса сюебиз. Сизни сабийлерибизге да айтыргымын, кёрюп кыйынлыклары энди бу болсун», -дегенди. Ол больницадан чыгъарылган 13 адамы да халлары аман болмаганын, жаланда бешимне алыкка кеслерине бакдырыгъа керек болганын белгилгенди.

КъМР-ни саулукъ сакълау министрлиги күүлугун толтурган Анатолий Канцалиев а Москвадагы сабиле алыкъ кыйын халда болганын билдиргенди. «Алай алагъа бакъганын врачла жашауларына кюркюжу жокъу деп ышандырадыла. Ала барысы да ангы кюне болурларына ийналды», -дегенди.

Алыкъ төшектен туругъа жарамагъанын Нальчикке Катастрофаланы медицина арасына бла санавиацияны реанимобильеринде, квалгъанларын а Эльбурс району администрациясы берген автобуста келтиргенди. Аланы жолда патруль экипаж ашырганды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоусуну пресс-службасы.

МАГЪАНАЛЫ ТЕМАГЪА УШАКЪ Алимле бла политикле жангылыргъа эркин туюлдоле

Кавказ урушда ёлгенлени эсгерюню кюнню республикада кер жылдан да белгиленеди. Алай бу кызауатха адалманы хэ кырамлары бирча туюлдо. Болсада тарых илиму, жаланда шартлага таянып, андан тюз хыйсан этерге тийишледи. Къабарты-Малкъар битеу дунияда, тюзюкю жашырп, тарыхны кесине тапкъыгъа аныглаткан алимле да оз туюлдоле. Ма о затланы июндени Къабарты-Малкъар кыруан университетни ата журт тарыхны кафедрасын таматасы, профессор Касбулат Дамиков бла ушакъыбыз.

Касбулат Ошечив, Кавказ урушун, ол келтирген хатаны бла хайырны июнден даулаша кёпдөле. Тарых илиму аланы июндени не айтды?

Ол урушун июндени илиму ишле кёпдөле. Бу теманы XIX ёмюрде окунда тинтип баслагъанды. Патчах Кавказ халклары жерлерине сугъ-анакълыкъ этип башлагъан

Ахчыр 2-чи бетдеди.

да юйде иги болур. Мен республиканы Башчысына сизге барлыгыбызны айтханында, ол менден улуу салам айтыргъа, мен алакъ кыйк салушкъу болуларын сыйгеними билдиргъиз деп тилгенди», -дегенди Иван Гертер.

«Мени кызым сотовый телефонна эртерден кюеп тура эди», -дегенди Ирина Анохинаны анасы, ырагынлыгын билдире.

Правительство Президенти дагы авариягъа тоушенлени юйорлери КъМР-ни Башчысыны буйругу бла ахча болушкъу этилгини, ол энкини кон окуяна аланы сёбтарына тошеригин билдиргенди. Елгенлени юйорлери 200-мингшер сом, ауур жаралы болгъанла 150-мингшер сом, квалгъанла да 100-мингшер сом алыкъдыла.

«Сабийлени тыйгъысыз алып, операция да этген врачлагу улуу ёспас этерге тийишледи. Ара шахарга жиберилгенни да биз эсден кетермейбиз, аланы ата-аналарына Москвада туругъа ахча белгилгенди», -дегенди Иван Гертер.

Ол Пятигорскде больницаны баш врачы Семен Маршалкинге бу багъу урעדжаныны тегерегинде салыргъа кез назы терекле жибериге айтханды.

КЕНГЕШ Социальный жумушлагъа - баш магъана

Тырынуузда «Арабеск» ансамбльден Ставрополь крайда аварияда ёлген сабийлени бла абдданланы юйорлери ахча болушкъу этилгенди. Бу жумушлагъа республиканы резерв фондундан 2,7 миллион сом беленеди. КъМР-ни Правительствоусуну кезинде жыйылууда ол жаны бла беги кыюлгъа этилгенди. Кенешде битеу да 30-гъа жуукъ бегиими проекти сюзюлгенди. Аны премьер-министр Иван Гертер бардырганды.

Повесткагъа кёрчеден алгъа ол май айда тууган бир ксауум адамы адыглыганды, ол санда Нальчикни 2-чи номерли шахар клиника больницасыны баш врачы Коталаны Харисе саулукъ сакълауны айналыгъа салгъан кыйыны эмда анга 55 жыл тогъанын бла байламлы Правительствоуна грамотасы берилгенди. Кыралга башчылыкъ этиу службаны ишин айналыгъа салгъан кыйыны кочон эмда аллай грамотагъа КъМР-ни Башчысыны эм Правительствоусуну ишлерини управлюющис Замир Калов да тийишли болганды.

Ызы бла бегиимени сюзюуге кёчгенди. Биринчиден, 2012 жылгъа КъМР-нде инвестиция программасына тюрленди кирилгенди. Экономиканы айналыгъа эм сатыу-алу министр Мусукланы Алий аныглатханыгъа кёре, федеральный бюджетден капиталны салымлагъа кысакъ халда 2 миллиард сом беленеди. Объектлени иштетууге республика да кесини ахчасын кыюшарга керекди.

Прохладна району администрациясыны башчысы Юрий Василенко алада канализация ыз тартуу эмда Котлярская станцияда физкультур комплексин иштетуу программасы кирмегенлери жарыгъанды. «Канализация тартыргъа керек болган 30 миллион программагъа кыюшгъанын кёрмегенме, алай бу объект быйлыны бюджетине киргенди», -дегенди.

Урван району башчысы Андемир

кан Канокъ да Черек элде Культура дворецни жангыртуу инвестиция программасы кыюшулгъанын айтханды. «Саулай макъманы таппандырыгъа ахча жокъ эсе да, аны башын былып алышдырыгъа керекди, алаисыз ол оюлуп кыалыкъды», -дегенди.

Премьер-министрини биринчи орунбасары Валерий Жилос Экономиканы айналыгъа эм сатыу-алу эмда Курулуш эм архитектура министрстволары 2013-2016 жыллада республикада социальный объектлени жангыртуу программасын жарашдыра тургъанларын билдиргенди. «КъМР-ни Башчысы эмда премьер-министр районлада болгъанларындан сора ромент этерге керекли социальный объектлени тизмеси жарашдырылганды. Ала адрес программада жокъ эседе да, бу программагъа кыюшгъандыла», -дегенди.

Ахчыр 2-чи бетдеди.

ЖАРЫСУ Арсен Канокон Гемуланы Жамалны жуукъларына кыйгъы сёз бергенди

Къабарты-Малкъарны Башчысы Арсен Канокон Тырынуауу шахарны администрациясыны таматасы Гемуланы Жамалны ажымлы ёлгенине бек жарыгъанды. «Ол властын келечисине кыяму кезилу мурдарлыкъды. Ёмюрден ахчыргъа сабиле бла ишлене отурулу эмда, Тырынуауу администрациясыны башчысына кеп болмай салынган жуерини жаш муратарына жетилди. Бу койсоз иш кыруу анга угъай, саулай жамауатыбызга кыяму буртупуд деп алай кырайма. Аны себепли анга сансыз болуп кыалыгъа жарыккъа тоюлдо. Республиккада жамауат-политика халы барыгъа адамлардыбызны тынлыклары алыгъа юрешелерин кыймагъан аманлыкчыла биз жаланда биригип кыты жууап бераллыкъбыз. Мурдарла табылыргъа эмда жууапкъ тартылыгъа керекди. Гемуланы Магометни жашы Жамалны ёлгенине, жокъреми теренден жарып, аны жуукъларына бла ахчуларына кыйгъы сёз берме», -дегенди Арсен Канокон.

Бу мурдарлыкъ ишин тинтиу кыйгъа барганына КъМР-ни Башчысы кеси контроль этердики.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоусуну пресс-службасы.

МУРАДРЫКЪ Тырынуауу шахарны администрациясыны таматасы ёлтюрюлгенди

Къабарты-Малкъарда Тырынуауу шахарны администрациясыны 4-чу майда күүлугъа салынган башчысы Гемуланы Жамал ёлтюрюлгени тинтиледи. «Аны влою окъ жаралары бла тонене эртенликде сагъат жетиде «Спелль» автоташинда Эльбурс району Бедик эм Жанхотия элдерини арасына табылганды», -деп билдиргенди КъМР-де МВД-ни пресс-службасы ИТАР-ТАСС-ха. Экспертле мурдарлыкъ этилген жерде 9 миллион калбрийи 5 патрон кёргенди. Ала ПМ керожданлыа деген оюм барды.

РФ-ни Уполномоченни статьяларына кёре (деп эт ёлтюрю эм законсуз саууту, патронла, патронла), уголоный иш ачыгъанды, деп билдиргенди Къабарты-Малкъарда следствие управленидан. Жарылуу иш болгъан жерде следствие-оператив ксауум тинтиле бардырады.

37-жыллыкъ Жамалны артында юй бийчиси бла юч сабийи квалгъандыла.

КЕРИЮЧ Чирик кёлню сейир дуниясы

Гуерюк кон КъМР-ни Миллет музейинде «Чирик кёлню сейир дуниясы» деген ат бла керюни ачылганды. Анда кыруула фотохудожник Виктор Пугачкинни суратлары бла танышханды. Ары келген республиканы Парламентини Председатели Чеченланы РФ-ни Кырал Думасыны депутаты Геккиланы Заур, Парламентде «Единая Россия» фракцияны таматасы Борис Жигитов, билим берю эм илму министр Сафарбий Швагисов, Агъч молк жыны бла комитетни председатели Сотталаны Курман, Черек району администрациясыны башчысы Темиржанланы Махти эм сурталу искусствону сыйгениде да сейирлерин жашырылгандыла.

Кёримчю кыругъанла «Чирик кёлню илмуда тинтиуден башлап анга кыйын салгъан алимлеге да тийишли эс бургъандыла. Биринчи экспедиция Иван Кузнецовну башчылыгы бла 1926 - 1927 жыллада болган эди. Битеу дунияда бек терен кёлден бирине сейир артада да суумай турганды. 1980 жылда уа поржоло алим Г. Гигиневичини башчылыгы бла тинтилгенди табылгъатын бу тамашлыкъ жери.

Быйыл январь айда уа Пермьдеги илму институту ректору Николай Максимович келгенди кесини алимлери бла. Ала кёлден анализ этерге суу алып кеткенди. Максимовичини оюмуна кёре, «Чирик кёл дунияда бек теренди.

Ахчыр 2-чи бетдеди.

ЖАЗЫЛУУ-2012 Багъалы окуучула!

2012 жылны экинчи жарымна жазылыу кампания бардырылды. Сиз «Заман» газетте связыны кыйсы почта бөлүмюнде да жазылыргъа болукъсюз. Алты айгъа жазылыуу багъасы, аны чертирге сюебиз, тюрленмегенди, алгъыннылай квалганды - 356 сом 10 копек.

Бизни индексибиз - 51532

Ахшы төреле шёндө да саудула
3 бет

Шимал Кавказ кюн сайын
3 бет

Кечилген терслик
4 бет

Тюрк халклары искусстволары - бир китапта
4 бет

Биолон пионер организациялагыга – 90 жыл

Ахшы төрелеш шөндю да саудула

КПР-ни Кзабары-Малькар рескомуну битеу коммунисты аяктуу пионерияны 90 жылга бы алышлайды. Тамата тёлно хар адамы торпо-торно жылла да Владимир Ильин Ленин аяк Битусею пионер организацины член болгонды, аны биа өктөлүккө да Битолонкөкө да урунуга, окууга, спортуга, хар огуртуу иште итингенели, пионер организацины ахшы төрелерин сактагыланы аны жанырауна колуш кыстарына апарып ачык белгилер, адымы ачык ниетлеге кертчи болугура кагырышыра.

жылларын боюн да тансыклайдыла. Кууанчылы линейкалада, жай лавералде согууларларнда сарыяныны жарык ауага, дауулары салынарына жениллик берген таушуу кылай хычуну эди улугларга, гичтелге да. Ала барсы да Советтерни кыралыны жаш телосиюно кууанчыны жылларыны ышларга эдиле.

Пионер организаци куурпаган 90 жылы ичинде совет кыралны миллионла да гражданылары аны тизингерине киргендиле. Ол койргентеле урушун да урунуну жигиттери болгаында, комсомуну жакылаан ог урулу ниеттери этта да жашайдыла.

Ала кеслерини кызыл галстукларын өтөмлик биа жорюткендиле, Коммунист партияны, Ленинни комсомолуну ниеттерине кертчи болгында, Улуу Октябрыны сайын бийкеде туратга кышумулуку эттендиле.

Огурлуулук, тюзлук очюн кюрөширге хазырдыла

Пионерле – хар иште да ачыладыла, иги огуртуга, улайгыч аналга болугура борчудула. Ма быллай ниетледе өзгөч эдик совет кыралда тургуанла. Кызыл галстукну кысан биринчи юн, нёрлере биа бирге отун төрөгөрине жыйылап, «Возвратис кономи, сиине ноци». Ма пионерле – дери рабочи», – деген жыры айтышыны кылай хычуну көрөндю бизге биолонкөк.

Девенгити кырал окулганы биа бирге ол организаци да тас болгында. Алай совет системаны ёсюн келген тёлно юйрөитуде сыйнуу улуу эди. Аны унутуга жарамганыны, иги төрелерин биолонго жашауга сиңдиргити болугуруа оюндар биолонкөк кырал башчыла кеп айтадыла. Аны себетпи пионер организацила да жаңганд куурла башлаганында.

Начынни Кеңе элини 20-чы номерли школунда бир кызуу заман мындай алга пионерле алып башлаганында дегенин аштиткенди. 21-чи ёмюрю пионерни кимиледе, аланы не мураглары болур деп, алагы кынаксыз барам. Школуга кире арбазда биолонларнда кызыл галстуклары биа сабийлени көргөндө, сейю окуяна эттенди.

ветераны барды да, сабийле алада кынаксыз болгаында, башха абдананды да жокпагында. Андан сора да, «Ветеран ридом», «Твори добро» эм башха акцила бардырыладыла.

Алтыракагыла да «Подари красоту дущи» деген ачымче келеринде ала кярпта биа сактыла турган юйде болгаында, Негемзе ёкюс сабийле турган интернатка саууга эттендиле. «Ала концерт программа да кёростон эдиле, сабийле бытпай ишине юсю биа кыраусуулагы жан ауругурага, тёлмологияке юйрөндиле, аланы жореклери болушук керек болган адамалга ачыкды. Мен кесин да көрөм, бытпай жандауу

САУЛУК

Көзгө эсленмеген душман

Жылуу келгени биа бирге чамачуу губула да тирленгенди. Кыска кезине ичине Сибирде ол гиче кысандан тоо билгенде губучулукка мингле биа салгынан адамданы чыктында. Москвага окуяна жеткенди ала.

Алай губу адамга биа орунуу жактыргы болушук. Андан кууруру кыраа ичине этерге кюрөшкннн.

Агачча бардыгы кесинип тат жюртогуна.

Акс эм бир торкто болду койном.

Губула төрөндөгү иштен сундадыла. Алай тёлно. Ала жерге тиоуш чачыркакыны, чир и турган кыаданын полпердинден чыгып, кимге илинмн деп, сактап туралдыла. Алайды да, оиз агачча бардыга төбөргөн эсеге, акс эм бир торкто ичине кийгизди. Алай этюги, юсююнге минген губуну иги эслеркизи. Губу этюгине жельме-за этючюн, көнчигизини бумкасыларын чандайларыны резинкаларыны суугуругу. Кленгизини, көнчигизини буунуларыны этюгизге иги жабашыл болугура керекдиле. Бийкс эм кылын кырдык болган жердеге да кирмеги.

Агачча бардыгы өлпөгөнден эсегиз киймелерини репелентле биа жарашырыгызы, ала курут-кумураны иги кыруучулукка. «Учу – чабакчы» деген төкөлдө адамны сынып курут кумурасида сагып тунучу костюму сагып алынганды да болушук. Губула адамны ачык этине жетер очюн, арге минерге итинуючодоле. Коруулуучуларга ала аланы тутурача каптама эм улуу туктору биа сызылчыла бардыла. Губула алдыга кирседе, эки минутдан адамны кыанн ичалмай, ёлоп кыладыла.

Агачнда ликкеде, шахары паркана болсогы да ачиди санде кесиге, сабийлериге да кырай-кырай тургуугу.

Агачдан юйге юйге, чапырактары болган бутакчыла, кууруган полде эм алган башха затта келтиргенде – губула алды бугунулу тургура болушукдула,

урукту ишлеге кыатышкан сора школунда бачкы кызыклары иги жанына торпөнгөнгелерин. Аны ючюн пионер организацила кируилоу ала улуу намак санайдыла», – дегени Марита Карабювиева.

Кертиси биа да, 4-ию кысасы окуучулары пионерле сыйлоп болганыларн айтадыла. «Кызыл галстукну кысчанынманга улуу намаксы», – дейди Астемир Тулов. Занкиланыны Алина осом эттенди. А пионер окууга, абданнагы болушук, иги, ахшы иште этерге керекди.

урукту ишлеге кыатышкан сора школунда бачкы кызыклары иги жанына торпөнгөнгелерин. Аны ючюн пионер организацила кируилоу ала улуу намак санайдыла», – дегени Марита Карабювиева.

Кертиси биа да, 4-ию кысасы окуучулары пионерле сыйлоп болганыларн айтадыла. «Кызыл галстукну кысчанынманга улуу намаксы», – дейди Астемир Тулов. Занкиланыны Алина осом эттенди. А пионер окууга, абданнагы болушук, иги, ахшы иште этерге керекди.

Шимал Кавказ

Чеченин правительствосу отставкага кеткенди

Чечен Республикасы башчысы Рамзан Кадыров огузга барза көчөрдө правительствону тусулуй отставкага иткенди. Аны ошондо республиканы правительствосуну председатели куулугун толтура турган Магомед Даулов вице-премьер биа тошөгөндө айтканды.

«Министрлери кабинети бек кеп иш эттенди, кызын бачканын тамамгыраак. Алай эсе да, заманга турмайды». Жаңы чорча, жаңы проблемалар бардыла. Аланы жашауда бардырчы эм тамам этерюн, жаңгы стратегияла, жаңгы тактикала, жаңгы кеп кыраамал керекдиле. Ол борчланы жетишимли тамамлау ючюн, правительствону куулууну торпөндирмесек, ишибиз сайын хар гактадан 250 министрден 500 кертине документе көп салгынама, анга кеп республиканы правительствосу биолондери ары отставкага кетеди, дегени Кадыров.

Чечен Республикасы башчысы Рамзан Кадыров огузга барза көчөрдө правительствону тусулуй отставкага иткенди. Аны ошондо республиканы правительствосуну председатели куулугун толтура турган Магомед Даулов вице-премьер биа тошөгөндө айтканды.

«Министрлери кабинети бек кеп иш эттенди, кызын бачканын тамамгыраак. Алай эсе да, заманга турмайды». Жаңы чорча, жаңы проблемалар бардыла. Аланы жашауда бардырчы эм тамам этерюн, жаңгы стратегияла, жаңгы тактикала, жаңгы кеп кыраамал керекдиле. Ол борчланы жетишимли тамамлау ючюн, правительствону куулууну торпөндирмесек, ишибиз сайын хар гактадан 250 министрден 500 кертине документе көп салгынама, анга кеп республиканы правительствосу биолондери ары отставкага кетеди, дегени Кадыров.

Италиячыла алма терек баччаланы куурагы юйрөттиридиле

Былытны козонде Ингушетияда биринчи жерге 50 гектара итпосойин ала терек бачканы куурагы болды. Ол ишине жашауда бардырырга республиканы эл молкоуде урунгалыга терек бачканычыла биа жетишимли корешген италиячы компания болушуктуу. Республикага алма тереклени зыгытларын да италиячыла келтиридиле, ала ючү жылы ичинде кесирини ашы кыраарына итушук терек бачканычыла юйрөтти турлушукду. Бу ишине жашауда бардырырга жорангаларн проекте кыратылыгы 60 миллион сому республикалы бюджетден берилкиле. Ол кыран кеп бармай кытайрыллыкчы. Алай терек бачачала экинчи жапдан тирети берип башлайдыла, орта эсеп биа жыл сайын хар гактадан 250 министрден 500 кертине береди. Бизки кыраалыгыча ала алма терек акырын эсеге илме бир бөлөк жылдан сора башкайдыла тирли берип.

Чеченин правительствосу отставкага кеткенди

Чечен Республикасы башчысы Рамзан Кадыров огузга барза көчөрдө правительствону тусулуй отставкага иткенди. Аны ошондо республиканы правительствосуну председатели куулугун толтура турган Магомед Даулов вице-премьер биа тошөгөндө айтканды.

«Министрлери кабинети бек кеп иш эттенди, кызын бачканын тамамгыраак. Алай эсе да, заманга турмайды». Жаңы чорча, жаңы проблемалар бардыла. Аланы жашауда бардырчы эм тамам этерюн, жаңгы стратегияла, жаңгы тактикала, жаңгы кеп кыраамал керекдиле. Ол борчланы жетишимли тамамлау ючюн, правительствону куулууну торпөндирмесек, ишибиз сайын хар гактадан 250 министрден 500 кертине документе көп салгынама, анга кеп республиканы правительствосу биолондери ары отставкага кетеди, дегени Кадыров.

Иссикик эшленини жанылды

Ставрополь крайны восток эм юг-восток жанарында тохташкан иссикик тирлини илме да азайтырга болушук. Алай кыргыз болушук. Агирск, Певкумск, Нестрекум, Курск эм Будиновск районла тошөндиле. Ол районда иссикик 30 градусдан эншиште тошөгөли бек көк боланды.

Италиячыла алма терек баччаланы куурагы юйрөттиридиле

Былытны козонде Ингушетияда биринчи жерге 50 гектара итпосойин ала терек бачканы куурагы болды. Ол ишине жашауда бардырырга республиканы эл молкоуде урунгалыга терек бачканычыла биа жетишимли корешген италиячы компания болушуктуу. Республикага алма тереклени зыгытларын да италиячыла келтиридиле, ала ючү жылы ичинде кесирини ашы кыраарына итушук терек бачканычыла юйрөтти турлушукду. Бу ишине жашауда бардырырга жорангаларн проекте кыратылыгы 60 миллион сому республикалы бюджетден берилкиле. Ол кыран кеп бармай кытайрыллыкчы. Алай терек бачачала экинчи жапдан тирети берип башлайдыла, орта эсеп биа жыл сайын хар гактадан 250 министрден 500 кертине береди. Бизки кыраалыгыча ала алма терек акырын эсеге илме бир бөлөк жылдан сора башкайдыла тирли берип.

Сыдагын торпөндирдинки

«Юный радиостанцияны центр» деген илму-портоу организацины директоруну орундаасы Сергей Трундауев айтканына көре, Магасын халкыны сыны 38 миң адамга жетинчи дери генералны сыны жараштырылды. Проектте айтканына көре, дин магаланы журтланы комплекси ишенириди, ол санде урулу мектеп, музей, кыраалыны дин управленини, миллети историканы музейи, культураны республикалык тожанасы, бир бөлөк спорт объектле, ол санде 15 миң адам сыйынчыра стадион да.

Жашау журтга эм промышленностье прелдятиятала ишлеге да кеп жер участка берилкиле. Магасын кесирини ашы кыраарына итушук терек бачканычыла юйрөтти юйле эм апиталы журтла ишкерликте. Ингушетияны ага шахарында базар да болушук тойюндю, аны орунуула улуу салыу алагуу куурулукчыла.

Иссикик эшленини жанылды

Ставрополь крайны восток эм юг-восток жанарында тохташкан иссикик тирлини илме да азайтырга болушук. Алай кыргыз болушук. Агирск, Певкумск, Нестрекум, Курск эм Будиновск районла тошөндиле. Ол районда иссикик 30 градусдан эншиште тошөгөли бек көк боланды.

Коспозок сабыланы бир-бирлеринде битилмени чалгыларкы саргыла башлаганында. Синоптикленди айтканына көрө, жарыны шибююно иссикиги жуукту келтире кетерик тойюндю. Ставропольяны юг-запад районларында алай болушук тапты.

Таулада – цифрлы вешенини объекттери

Кыраачи – Черкесия Домбай эм Ючусулан этпиринде эм Краснодар крайны узакда болушкан Кардончик

Италиячыла алма терек баччаланы куурагы юйрөттиридиле

Былытны козонде Ингушетияда биринчи жерге 50 гектара итпосойин ала терек бачканы куурагы болды. Ол ишине жашауда бардырырга республиканы эл молкоуде урунгалыга терек бачканычыла биа жетишимли корешген италиячы компания болушуктуу. Республикага алма тереклени зыгытларын да италиячыла келтиридиле, ала ючү жылы ичинде кесирини ашы кыраарына итушук терек бачканычыла юйрөтти турлушукду. Бу ишине жашауда бардырырга жорангаларн проекте кыратылыгы 60 миллион сому республикалы бюджетден берилкиле. Ол кыран кеп бармай кытайрыллыкчы. Алай терек бачачала экинчи жапдан тирети берип башлайдыла, орта эсеп биа жыл сайын хар гактадан 250 министрден 500 кертине береди. Бизки кыраалыгыча ала алма терек акырын эсеге илме бир бөлөк жылдан сора башкайдыла тирли берип.

Топалайчык

Атталаны Мариямга эки жыл толганды. Москвада жашайды, тауна окуяй да, сөлөшө да биледи.

Алгыышлау

Эхтемленебиз сени бла, Лейля!

Кудайланы Оюсуну кызы Лейля школда иштегени элли жылдан артык болганды. Анга «КМР-и школуну сыйлы устазы» деген ат берилгенди. Сабыр ачкылы, ариу тилли жумас, бу кыйын жолунда махтауу болгондай келеди. Кеп саугасы да барды. Алай барында да халалгыгы, адамыгы кесине бигирек тарады.

Алгараакта аны тууган кона болганды. Биз - битеу школда иштегенге, окугунан ла да устазыбыз алгышлайбыз. Энтта да кеп жылланы Аллах сауук берсин устазыбызга. Школун кызы Жантуйланы Зулиха уа анга атап назму жагзганды.

Лейля, сен сийген устазыбызга, миллетинги кертти адамсыз. Алмайын бизден билиминги,

Барган жолубузду чыгаргысына.
Емюрлюкюдо сени жашуу дерсинг,
Аллах санга насып, сауукту берсин!
Элли жылны окугуну келесе, Эсдоре сабинни акыл-эсин.

Ариу тилинг - бал калдыргычанча,
Хар сабинни сөөкс балангача.
Ала да ма алайдыла санга, ышана өз аналарынанча.

Сени, устазыңа, ариу кёброп, Фахмуңга да уллу хурмет этип,
Кыйыныңга тюз багга би-чип,
Кётюрюпте махтауу ат берип,
Кёндөлөнө 4-чо номерли орта школуну коллективи.

АСКЕРГЕ ЧАКЫРЫЛУУ

Кылуук этну даражалыды

Кыбарты-Малкыары Башчысы 2012 жылда 30-чу мартта чыгарган буйругуна кёре, битеу кыралдача Черек районда да 1-чи апрелден теберип аскерге чакыруу жаз башы кампани башланганды. Битеу да районда аскерге 409 жаш чакырылгыкты, аладан 230 медицина комиссияны өткенди, кылуук этерге уа сегизми кеткенди.

Аскерге чакыруу комиссия ишин 15-чи июльга дерга бардырылгыкты. Белгилен айтырчанды, жылдан-жылга кылуук этерге сийгендиси саны өсө барады, деп билдиргенди Черек району жер-жерли администрациясынын пресс-службасындан.

Бизни корр.

Басма

Тюрк халкъланы искусстволары - бир китапта

Алгараакта Татарстанны ара шахары Кызанда «Творчество Баки Урманче и актуальные проблемы национального искусства» деген китап басмадан чыкканды. Анда тюрк халкъланы культуураларынын оюндери билгире сийгенге сейрикти информатция табарыкыдыла. Анда белгилли художник Урманчени 115-жылгыга алапгы халкъланы илму-практика конференцияда этилген докладда басмалангандыла.

Татарстан Республикасыны Культура министрствосу, Г. Ибрагимовну атын жюрюткен тиллени, литератураны эм искусствону институту, Татарстанны Илму академиясы конференция бийик кылуукту халда бардырыну оюн, уллу кыйын салганыларын айтыргы тийишиди. Илму жыйымдыкынал бетинде аны редколлегиясы конференция Москваны, Санкт-Петербургну, Кызанды, Екатеринбургну эм башха шахарланы илму-тинтуу институтлары, музейлери, вузлары, Россиеде уллу художестволу арала биригип жарашдырганы оюн эни болганын черткенди.

Конференцияны оюндери айтканды, анга миллет республиканы келечилери да кыатышкандыла, ол санда Кыбарты-Малкыардан, Дагыстандан, башха субъектледен. Форумга Польшаны, Тюрки, Азербайджаны, Казакстанны, Узбекистанны, Украинаны келечилери да чакырылган эдиле. Илму сборникде «Малкыарыларны профессионал изобразительный чыгармачылыклары» деген доклад да

басмаланганды. Аны автору Икууство-ведени битеуроссой ассоциациясыны члени Алтайланы Жаухарды.

Халкъланы культуурасын адал, ол не фахмулу болса да, кеси жангызлай кыруалык тийюидо. Жалаңда сына-

улу художникле бириксе, коллективле көнөрсе, малкыар культуураны байык-ландырыргы оң болукуду. Аны - бля бирге республикада, битеу кыралда да халкъланы искусствосуну даражасы өсө-рикти, - деп белгилейди автор.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Эришчиле

Лицеистле - алчы жерледе

Тырнауузда В.А. Губановну атын жюрюткен «Геолор» спорт комплекнде Битеуроссой президент спорт оюнланы чеклериңде окуучуларны араларында алданы район кезилери болгандыла. Эришчиле школчуланы физкультура эм спорт бля жюрюегери келендери, саууктулу жашуу бардырыну пропаганда этиу, сабийлени гражданды патрют халда ююрету эм жетишимли команда аныкылау мурат бля бардырылгандыла.

Абадан, гиче классланы окуучуларны энчи программага кыралгандыла. Алгыз заманда бля келиучюсоча, кызуу эришчу Тырнауузуңу бешинчи номерли гимназиясы бля биринчи номерли лицейини келечилерини араларында башланганды. Бу эки команда жыл сайын школчуланы спартакиада-

ларында биринчи жерлени алычудула. Эришчилени итогларына кёре, лицейин бешинчи, алтынчы, сегизинчи, тогузунчу эм онуну классларыны окуучулары биринчиле болгандыла, жетинчи класс а экинчи жерни алганды. Гимназиячылары уа алтынчы бля жетинчи класслары хорлагандыла.

Кёндөлени биринчи, оюнчюно, тёртюнчо номерли школчыланы, Билымны, Элбурсуну бля Тырнауузуңу оюнчюно эм алтынчы номерли школчыланы окуучулары призерланы санна киргенди. Эм иги көрмюлөкө көрпозткен сабийле уа Элбурсу району жыйымдык командасыны саннда оюнланы ресубликалы кезуочюне кыатышкырылгандыла.

Анатолий ТЕМКОВ.

Ыйыкьга гороскоп

21-чи майдан 27-чисине дери

Кьокчарла. Бу ыйыкьда кыатыш кыруалык кеп болукуду Ишин кесигиз сийгенга бардыр-агыз, этген муратыгызга жеталык тийюлосу. Андан эс ол ишин халын билгенге соруп ишлерге корешигиз. «Бир акыл игиди, эки акыл а андан да игиди», - деп айта ушайдыла да халкьда.

Танала. Иш бля байланы болуку тюрленуледен кыорк-магыз. Ол тюрленуилени не кьвадар терк аңгыласагыз, ол сизге ача бля байланы ишлерини тап кыруарга, кылуукда да алгыз атлам этерге себеплик этерикди.

Эгизле. Ыйыкьны ичинде сиз не кыйын борчланы да терк эм тынгылы тамам аталгыгызыны кергизторюксоз. Менеджер кьвадарыгызда ишин кыруай билгенгизми, не торлю кыйынлыккладан да кыорк-магыныгызыны, алдай чырмауаланы терк кетере билгенгизми коллегаларыгыз да, опонентеригиз да эсеркидиле, ол ишлар-ларыгызга кёре намис да этерикдиле сизге.

Айырчакыла. Ишде, ача бля байланы сферада да ахшы жетишимли болдуругга жаратулуу ыйыкьны ал жарыны. Алай эс, кыакса болжаллы проектени жашууда бардырыргы корешигиз. Орта кондери ары уа ишин оюмлап, ахшымы кыруарга, ол заманда файданы болукуду ишигиз.

Асланла. Ыйыкьда сиз жамауат бля бирге болуругга, адамыла бля сөлөширге, кесигизми оюмуугуңу да айтыргы атингенлей турмуугуңуз, алай эс да ол итинуюк сизге атери берлик тийюлдо. Сиз айтхан оюмга бля кыатышкызыдагыладан жалаңда бир-эки адам эс бурлукудула. Ол а азыркы этерикди сизни оюмуугуңу жашууда бардырыргы.

Кызыла. Бу ыйыкьда сиз уллу кылуукчула, проивозводство башчыла бля тобеширкиди. Ала бля сөлөшкенде адамны намысына кыатырчана сэноно айтмагызга корешигиз. Ол заманда ала сиз айтханга кыулак салмакыдыла эм ишигизге себеплик да этерикдиле.

Базманда. Ыйыкьны биринчи жарымы ишин кылууга тирри алпыргы жаратуу кезиюду, кыруу ишле угай, эңи жашуагузуда окуна да. Орта кондери сора бир кесек шашагыгыз, барз конде уа тынгылы солугга юрешигиз. Болсада ол кезиюде болукузга хар не жаны бля да кочлю.

Акыраппа. Баш конде ишин тап кыруалмай кыйналмак эсегиз да, геурге кондери ары уа жашуагуз, тутхан ишлеригиз да аламан тап барыкыдыла, ача бля байланы ишлеригиз да кыаксы жаны бля да.

Садакычыла. Ыйыкьда кюнчюно, акылыгызыны да бош затлагга кыоратыркысыз. Баш эм геурге конде ол болумдан кыуугуңу онгиле болса да, сиз аланы хайырланмак тийюлосу. Коллектив бля ишлесигиз жетерикте этген муратыгызга. Жангы эм файдя берик ишлеге кеси жагызыдан тартип жолугуз кесигизми - бир бирде ол болушуды, дейди халкьда.

Тевемозле. Бу ыйыкьда ача бля байланы иш башламгыз. Бононугузга кыйын эм уллу ишлени да алмагыз. Кыыйын болумладан кыуугуругга сиз этген оюмдан эс башха жолда да бардыла. Иги оюмлагыз, эс жыйыгыз, ол заманда табаркысыз жолду.

Суккуйла. Ыйыкьны асламысы кыйгыгысыз, кыуагысыз этерикди. Ишин тийишимсича бардырыргы уа акыл бля тёртюнчю керекдиде. Сиз алгыз итингеми, битеу жончо кеси бононуугузга салганыз. Андан эс жончо да, кыыйынлыккызы да, игилики, файданы да коллегала бля, партнёра бля юлешин алсагыз иги тийюл-мудо? Тюшерик файдя бир кесек эс болсо, жюк да женил болукудула!

Чабакыла. Сонгизми уакса зат-лагыз бурмагыз. Ишин тынгылы оюм этип, эсептеп башлагыз. Ыйыкьны экинчи жарымында ишин алганды эс башча бардырыргы итингисиз. Тап ишлей турган механизмни терклендирге нада шашагыгызга корешичюно ахыры не бля бошалгыган киши билмейди.

ШАГЫРЕЙЛЕНИУ

Тамблагы юристле юйретичю колонияны жокьлагандыла

Кеп болмай Кыбарты-Малкыар кырал университетни юридически факультетни студентлери эм уголовный право бля кримнология кафедраны преподавательлери Советское посёкда юйретичю колониянда жалаң болуу бля шагьрейленгендиде. Учурденыңы начальниги ич службаны эм алтынчы номерли школчыланы окуучулары призерланы санна киргенди. Эм иги көрмюлөкө көрпозткен сабийле уа Элбурсу району жыйымдык командасыны саннда оюнланы ресубликалы кезуочюне кыатышкырылгандыла.

Кёндөлени биринчи, оюнчюно, тёртюнчо номерли школчыланы, Билымны, Элбурсуну бля Тырнауузуңу оюнчюно эм алтынчы номерли школчыланы окуучулары призерланы санна киргенди. Эм иги көрмюлөкө көрпозткен сабийле уа Элбурсу району жыйымдык командасыны саннда оюнланы ресубликалы кезуочюне кыатышкырылгандыла.

Колонияны начальниги студентлени кеп торлю сорууларына жууап бергенди. Ала уа аллы бурун юйретичю ишин кыймылы этиу не бля байланы болганын билгире айдырты эс бургандыла. Тутмакылы кеслери бля

сөлөшкендиде, аладан кеп зат да билгендиде. Он кюн кыонакыла тутулуп турган тишериулары алайдан уакса болмай органган колонияларында да баргандыла. Учурденыңы начальниги ич службаны анда санитар - жашуу болуучюно кюндери айтканды. Андан сора келир заманда юристе болуула профессионал юйретичю ишин юююдени тынгылы аларга айтканды. Кыонакыла тутулуп турганылар жашуу болууларына кыаргандыла. Ызы бля шагьрей, спорт залыга, библиотекага баргандыла. Андан сора уа тутмакылы столваларында аш-азыкыны татымлыгы ашап көргендиде.

Студентлени бир кыаууму университетде окуучю бошгандан сора уголовный-тозеичюно системада кылуук этерге ырызакылары билдиргендиде.

Мадина ЗАБАРОВА,
КМР-де УФСИН-ни пресс-службасы.

Кыбарты-Малкыар Республиканы Башчысыны Администрациясы эм Башчысыны бля Правительствоосуну ишлерини Управленисы КМР-ни Парламентини депутаты АЛПУДОВ Юрий Камбулатовиче атае АЛПУДОВ Камбулат Бутовичи өлгени бля байланы, бушуу этип, кыйгыс сёз береди.

Газетни келир номери 23-чо майда чыгарыкыды.

Аш татгы болсун!

Эх шишлик, мени шишлигим!

Телепрограммаланы бардырычула Сергей Агалкин бля Михаил Полищмак.

«Хау болуу иги тюрлю эсө, шишликни юйде да этерге болукуду Анга не керекди: хар бири 40 грамм чакылы болуучу ууак туралган 900 грамм чий эт, жарым стакан гранат суу, тегерекчикле болуучу туралган эки орталык содон, сары жуу пачкакыкыны оюден бири, суйргениги чакылы тюз, чибик, тюралган гелендир (петрушка), гранатны жартысыны урлыклары.

тюз эм сийгенбиз чакылы чибик атабыз. Эт билигини кыурабыз, ары туралган соханы атып, дагында 2-3 минутну кыурабыз. Андан сора шишликке гранат сууну кыуабыз. Кыатышдырабыз, гранат суу этге сингичи 2 минутну тутубуз. Шишликни табакьга салабыз, тууралган гелендирни эм гранат урлыкыны оюно чабабыз.

Кондитер Александр Селезнев - бир бирле, мен кондитер жалаңда торгла бля пирожныле

хазырлап турган сунандыла. Алай болса уа! Кесиме эм кесими шухларьмыа ши биширгирге, пельменле этерге, шишик кыууругга да керек болады. Мени рещетим - гара суу эсө кыууругуңу шишликни. Аны хазырлаган да кыйын тийюлдо, бир гиче хазырлык бар эсө да - гара суу шишликни жуушак эм татууу этиде. Осуруругга уа керек тийюлдо, алайды да, рещетте тийишликде кыууругуз.

Не керекди татуулу шишлик этерге? Бир килограмм токулэ эт, 200 грамм сохан, сарымсакны эки тишчи, жашин гадигени кызылчыла, 50 грамм сире суу, сийгенгиз чакылы тюз эм тартылган кыара чибик, 70 грамм гара суу.

Кыалай кыууругуңга керекди? Соханы тегерекке этип тураргыз. Ууак туралган гадиге, тюз, кыара чибик, сире суу, гара суу, кыуурук да кыошуугуз. Эти ала бля кыатышдырып, кыогуугуз бля ууугуз. Холодникке салып, бис сагат чакылы бири тутугуз. 25 сагыты оң халда бутсагыз а болконда иги эм татуулу болукуду шишлигини! Андан ары уа

Шишлик кыуурууңу минг торло амалы жокь эсе да, жуоз торло амалы уа барды.

кызыл жинкде биширгиз, кюйюп кыламысыла, деп кыарай, гара сууну да юслерине себе.

Интернет.

Table with 4 columns: Editor, Phone, Address, and Contact info. Includes details for the newspaper's editorial board and contact information.